بە ناوی خوای گەورەو میهرەبان

بە ناوی گەلەوە
ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق
ژمارەی بڕیـــار: ٢١
مێژووی بڕیـــار: ٢٠٠٠/١٠/٢٦

((بـــڕیـــــار))

پـشت بـەو یاسـاکارییەی کـە ئەنجومـەنی نیـشتمانیی کوردسـتانی عێـراق لـە دانیـشتنی ژمارە(١١)ی ڕۆژی (٢٠٠٠/١٠/١٨)یدا ئەنجامی داوەو ، بەپێیحوکمی بڕگە (١)ی ماددەی (٥٦) لە یاسـای ژمـارە (١)ی هـەموار کـراوی سـاڵی (١٩٩٢) و ، بـەپێی ئـەو دەسـەڵاتەش کـە بڕگـە (٣)ی مـاددەی دووەمـی یاسـای ژمـارە (١٠)ی سـاڵی (١٩٩٧) پێمـانی داوە ، بڕیـاری دەرهێنـانی ئـەم یاسایەی خوارەوەمان دا :

یاسای ژمارە (٦)ی ساڵی (٢٠٠٠)
یاسای سەندیکای پزیشکانی هەرێمی کوردستانی عێراق

ماددەی یەکـەم :

مەبەست لەم ووشانەی خوارەوە ماناکانی تەنیشتیانە :

هەرێم : مەبەست هەرێمی کوردستانی عێراقە .

سەندیکا : سەندیکای پزیشکانی هەرێمی کوردستانی عێراق .

ئەنجومەن : ئەنجومەنی سەندیکا .

نەقیب : نەقیبی پزیشکانی کوردستان .

پزیشك : هەر ئەندامێك لە سەندیکادا بڕوانامەیەکی لە پزیشکی یان هاوتاکەی هەبێت و لە بەکالۆریۆس کەمتر نـەبێت و لـە زانکۆیـەك یـان پەیمانگایـەك وەرگرتبـێ کـە لـە لایـەن ئەنجومـەنی فێرکردنـی بـاڵا لـە هـەرێمی کوردستان دانی پێداهێنرابێو و پیشەکەی خۆی دەست دابێتێ لە یـەکێك لـەو پـسپۆرییە پزیـشکییانەی کـە لەم یاسایەدا بڕیاری لەسەر دراوە.

کارکردن لە پیشەکەدا : بریتییە لە کارکردن لـە بـواری پـسپۆڕییە پزیـشکییەکان لـە یـەکێك لـە بوارەکـانی لێکۆڵینـەوەو ئـەو نەخـشەسازییەی کـە مەبەسـتی پزیـشکاییان هەیـەو ، پێـشکەش کردنـی پـرس و ڕا لـە باریانەوەو سەرپەرشتی کردنێو کارکردن لە کارو فرمانی پزیشکیدا کـە ئەنجومـەنی سـەندیکا دەسنیـشانی دەکات .

وەزیـــر : وەزیری تەندروستیو کاروباری کۆمەڵایەتییە .

بەشی یەکەم
دامەزراندن و ئامانجەکان

ماددەی دووەم :

بەپێی ئەم یاسایە سەندیکایەك دادەمەزرێ بەناوی سەندیکای پزیشکانی هەرێمی کوردستانی عێراق و خاوەنی کەسایەتییەکی مەعنەوییە و بارەگاکەی لە هەولێری پایتەختی هەرێم دەبێ‌و بۆی هەیە لق لە پارێزگاکانی هەرێم بکاتەوە .

ماددەی سێیەم :

سەندیکا بە مەبەستی جێبەجێکردنی ئەم ئامانجانە کاردەکات .

١. وەستانی پزیشکان لەگەڵ گەلی کوردستان و پشتگیریی کردنی حکومەتی هەرێم و پێڕۆی دیموکراتی‌و پتەوکردن و بەرەو چاکتربردنی فیدرالییەت .
٢. بەرگریی کردن لە مافی پیشەیی ڕەوای پزیشکان لە هەرێمدا.
٣. رێکخستنی بەشداربوونی پزیشکان لە ژیانی کۆمەڵایەتیدا .
٤. سەرپەرشتی کردنی پیشەیی لە بارەی پزیشکان و دەست دانە پیشەیان لە عیادەی تایبەتی و نەخۆشخانە ئەهلیەکان ، تاکو کاری چەوتی وا نەکرێ کە لەگەڵ پیرۆزیی پیشەکە نەگونجێ .
٥. چەسپاندنی مەرجەکانی کردنەوەی عیادەی تایبەتی‌و نەهێشتنی ئەو بارانەی کە مەرجەکانیان لێ نایەتە دی .
٦. وەدەست هێنانی دەرفەتی کارکردن بۆ پزیشکانی دانیشتووی هەرێم .
٧. رێکخستنی پەیوندییەکانی پزیشکان لەگەڵ دەزگاکانی دەوڵەت و دەزگا حکومەتی‌و ناحکومەتییەکان .
٨. هاریکاری کردن لەگەڵ سەندیکا و کۆمەڵەی پیشەیی دیکە لە هەرێم دا و لە دەرەوەیدا ، لەوانەی ئامانجەکانیان لەگەڵ ئامانجی سەندیکادا دەگونجێن .
٩. بەهێزکردنی پەیوەندی لەگەڵ پزیشکە کوردەکان و دۆستانی گەلی کورد لە دەرەوەی هەرێم دا.
١٠. بەرزکردنەوەی ئاستی پیشەیی و زانستی و رۆشنبیریی ئەندامانی بۆ پێشخستنی پیشەکە و پاراستنی .
١١. ڕای خۆی لەسەر ئەو پرۆژەی یاساو پێڕەوانەوە دەربڕێ کە پەیوەندی بە پیشەی پزیشکی و رێکەوتننامە تەندروستییەکانەوە هەیە .
١٢. هەوڵ بدا کە ئاسوودەیی ژیانی ئەندامەکانی لەکاتی نەخۆشی و پیری‌و زەبوونیدا دەسەبەر بکا .
١٣. ڕێساکانی دەستدانە پیشەکە ریك بخات و موراقەبەی جێبەجێکردنیان بکات .

بەشی دووەم
چوونە ناو سەندیکاو ئەندامێتی

ماددەی چوارەم :

دەبێ ئەندام ئەم مەرجانەی لێبێتە دی :

١. لە هاووڵاتییانی کوردستانی عێراق بێ یاخود لێی دابنیشێ .
٢. بە تاوانێکی ناسیاسی یا کەتنێکی ئابڕووبەر سزا نەدرابێ.
٣. بڕوانامەیەکی هەبێکە لە بەکالۆریۆس یا هاوتای لە پزیشکی دا کەمتر نەبێ .

ماددەی پێنجەم :

١. چوونە ناو سەندیکا بە داواکارییەکی نووسراو دەبێو پێشکەش بە نەقیب یا سەرۆکی لق لە پارێزگا دەکرێو بەڵگەنامە پێویستەکانی پێوە دەلکێنرێ .

٢. داواکاریی چوونە ناو سەندکا ، لەماوە (٣٠) رۆژلە مێژووی تۆمارکردنی لە سەندیکا ، دەخرێتە بەردەم ئەنجومەن و ئەنجومەنیش پێویستە لەو ماوەیەدا بیبڕێتەوە و ئەگەر ئەو ماوەیە رەت بوو و یەکلانەکرایەوە ئەو داواکارە بەوەرگیراو لە سەندیکا دادەنرێ .

٣. ئەنجومەن بۆی هەیە بە بڕیارێکی هۆ دەرخەر داواکاریی چوونە ناو سەندیکا رەت بکاتەوە و خاوەن داواکەش بۆی هەیە لەلای دادگای تەمییزی هەرێمی کوردستانی عێراق لە ماوەی (٣٠) رۆژ لە مێژووی پێ راگەیاندنیەوە تانووت لەو بڕیارە بدات و بڕیاری دادگاش بنبڕە .

ماددەی شەشەم :

١. پزیشك لە هەرێمی کوردستاندا تا نەچێتە ناو سەندیکا بڕوانامەی تۆمارکردن و مۆڵەتی دەستدانە پیشەی وەرنەگرێ بۆی نییە دەست بداتە پیشەکەی .

٢. ئەو پزیشکە کوردانەی لە دەرەوەی هەرێمن بۆیان هەیە بێنە ناو سەندیکا بەو مەرجەی هەموو مەرجێکی یاساییان لێ بێتە دی و ئەنجومەنی سەندیکا بۆی هەیە داواکەیان قەبووڵ بکات یا ڕەوتی بکاتەوە .

ماددەی حەوتەم :

١. نوێ کردنەوەی مۆڵەتی دەستدانە پیشە لە ماوەی مانگی کانوونی دووەمی هەموو ساڵێکدا ئەنجام دەدرێ و ئەگەر هەر ئەندامێك لەو ماوەیەدا دواکەوت بە بێ عوزری ڕەوای وا کە ئەنجومەن قەناعەتی پێ بێ ، لە دەست دانە پیشەکەی قەدەغە دەکرێ و و مۆڵەتی کارکردنی پێ نادرێتەوە تاکو دووقات ئابوونەی نوێ کردنەوەی نەدات.

ماددەی هەشتەم :

نابێ ئەندام پایەی نەقیبی و ئەم پایانەی خوارەوە پێکەوە کۆبکاتەوە:

١. سەرۆکایەتی پەرلەمان .

٢. وەزیر یان بریکاری وەزیر لە وەزارەتەکانی هەرێمدا .

٣. بەرێوەبەری گشتی لە وەزارەتی تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتیدا.

٤. بەرێوەبەری کۆمپانیایەکی بازرگانی .

ماددەی نۆیەم :

١. دەستدانە پیشە تەنها بۆ ئەو کەسانەیە کە ئەندامی سەندیکان و هەموو هەل و مەرجێکیان بە پێی ئەم یاسایە لێ دێتە دی .

٢. پێویستە فەرمانگە رەسمی و نیمچە رەسمییەکان و دام و دەزگاکانی دیکەی هەرێم وێنەیەك لە فەرمانی دامەزراندنی ئیش پێکردنی ئەو پزیشکەی کە ئەندامە بنێرێ بۆ سەندیکا .

ماددەی دەیەم :

١. نابێ پزیشکی مۆڵەتدارو پتر لە عیادەیەك لە هەرێمدا بکاتەوە .

٢. نابێ پزیشك عینوانی پسپۆرییەك لەهەر لقێك لە لقەکانی پزیشکی هەڵگرێ تەنیا دوای وەرگرتنی ئەو لەقەبەی دەبێ بە رێگایەکی ئوئسوولی لە لایەنێکی تایبەتمەند و تۆمارکردنی لە سەندیکادا .

٣. پزیشکی سەر بە دەوڵەت و هەموو کەرتەکانی دیکە بۆی هەیە دەست بداتە پیشەکەی لە دەرەوەی کاتی دەوامی رەسمی دا بە پێی ئەو هەلو مەرجەی کە سەندیکا بۆیانی دیارکردووە .

٤. حوکمەکانی رێککەوتننامە و گرێبەندەکان بۆ ئەندامە کوردەکان و بیانیەکان و ئەوانەی لە پارێزگاکانی دیکەی عێراق دێن پێویستە رەچاو بکرێن ، لە کاتێك دا گەر رێیان پێبدرێ دەست بدەنە پیشەکە .

بەشی سێیەم
پێکهاتەکان

ماددەی یازدەم :

یەکەم : سەندیکا لە مانەی خوارەوە پێك دێ :

١. دەستەی گشتی .
٢. ئەنجومەنی سەندیکا .
٣. لیژنەی بەرزەفت .
٤. دەستەی لقەکانی پارێزگاکان .

دووەم :

١. دەستەی گشتی لە هەموو ئەندامان یان ئەو نوێنەرانەی کە ئەرکی سەرشانی خۆیان بە پێی ئەم یاسایە جێبەجێ کردووە پێك دێ و بەرزترین دەستەڵاتە لە سەندیکا و هەرسێ ساڵ جارێك کە لە مێژووی هەڵبژاردنەکەوە دەست پێ دەکا لە هەفتەی یەکەمی مانگی ئادار کۆبوونەوەیەکی ئاسایی لە بارەگای خۆی دەبەستێو ئەمەش بە بڕیاری ئەنجومەنی سەندیکا و بانگهێشتی نەقیب دەبێ بۆ هەڵبژاردنی نەقیب وهەشت ئەندامی ئەصلی و دوو ئەندامی یەدەگ بۆ پڕکردنەوەی ئەندامیەتی ئەنجومەن و لیژنەی بەرزەفت کردن و نیسابیش بە ئامادەبوونی دوو سێیەکی ئەندامانی دەستەی گشتی یا نوێنەرانی تەواو دەبێت و کاتێك کە نیساب تەواو نەبوو ، ئەوا هەڵبژاردن دوای پازدە رۆژ لە کۆبوونەوەی یەکەم دەکرێ لە کات و شوێنی دیاری کراودا و لەو کاتەدا بە ئامادەبوونی سێیەکی ئەندامان یا نوێنەران نیساب تەواو دەبێو بە پێچەوانەش ئەنجومەنەکە بە بەردەوام بوو دادەنرێ لە کارەکەی بۆ دەورەیەکی دیکە .

٢. لە بارێکدا کە ئەندامانی دەستەی گشتی لە (٥٠٠) ئەندام پتر بوون ، ئەوا هەڵبژاردنەکە لە رێگەی نوێنەرانەوە دەبێو رێژەی نواندنیان لە لایەن ئەنجومەنی سەندیکا یان ئەوەی جێی دەگرێتەوە بە ئەندامانی ئەنجومەنی سەندیکاوە دەسنیشان دەکرێ .

ماددەی دوازدەم :

١. دەستەی گشتی کۆبوونەوەیەکی ئاسایی بۆ ئەم مەبەستانە ساز دەکات .

أ. هەڵبژاردنی نەقیب و ئەنجومەنی سەندیکا لە ژێر چاودێری دادگادا .

ب. پەسندکردنی بودجەی سەندیکا .

ج. ئیقرارکردن و هەموارکردنی پێڕۆی ناوخۆو سەیرکردنی ئەو پێشنیازانەی کە بۆ هەموارکردنی یاسای سەندیکا پێشکەش کراوە .

١. ئەنجومەنی سەندیکا ، ساڵانە ، بە هاوبەشی لەگەڵ ئەنجومەنەکانی لقەکاندا کۆبوونەوەیەك بۆ ئەم مەبەستانەی خوارەوە سازدەدا :

أ. ئیقرارکردنی بودجەی ساڵانەو حسابکاریی کۆتایی .

ب. وتوێژکردن و ئیقرارکردنی راپۆرتی ساڵانەو کاروباری سەندیکا .

ج. سەیرکردنی ئەو پێشنیازانەی کە بۆ هەموارکردنی یاسای سەندیکا و پێڕۆی ناوخۆ پێشکەش کراون .

ماددەی سیازدەم :

١. دەشێ‌بانگهێشتی دەستەی گشتی بۆ کۆبوونەوەیەکی نائاسایی بکرێ لەم دووبارەدا:

أ. بە بڕیارێکی هۆداری زۆربەی ئەندامانی ئەنجومەن .

ب. بە داواکارییەکی نووسراوی هۆدار ، لەلایەن سێیەکی ئەندامانی دەستەی گشتی‌یەوە پێشکەش بە ئەنجومەن بکرێ‌و ئەنجومەنیش دەبێ بانگهێشت دەربکات و وادەی کۆبوونەوە لە ماوەی (١٥) رۆژ لە مێژووی گەیشتنی داوکاری‌یەکەدا دەسنیشان بکات .

٢. نابێ لە کۆبوونەوە نائاسایەکانی دەستەی گشتی ، جگە لەو کاروبارەی لە خشتەی کاردا هاتووە و کۆبوونەوەو بۆ کراوە باسی شتی تر بکرێت .

ماددەی چواردەیەم :

١. ئەو ئەندامەی کە لە رێگەی بەرزەفت کردنەوە دەست دانە پیشەکەی لێ قەدەغە کراوە ناشێ بەشداریی لە کۆبوونەوەکانی دەستەی گشتی‌دا بکات .

٢. بڕیارەکان لە کۆبوونەوەکانی دەستەی گشتی بە زۆربەی دنگەکان دەدرێن و ئەگەر وەکو یەك دەرچوون ، ئەوا ئەو لایەنە پەسەند دەکرێ کە نەقیب دەنگی لەگەڵ داوە .

ماددەی پازدەم :

بەرێوەبردنی کاروباری سەندیکا ، ئەنجومەنێك دەیگرێتە ئەستۆ کە پێك دێ لە :

یەکەم : نەقیب و مەرجە ماوەیەك دەستی دابێتە کارەکەی کە لە (١٢) ساڵ کەمتر نەبێ .

دووەم : هەشت ئەندام و دوو ئەندامی یەدەگ لەوانەی ماوەی دەستدانە پیشەکەیان لە (٨) ساڵ کەمتر نەبێ .

ماددەی شازدەم :

یەکەم : ئەنجومەن بە دەنگدانی نهێنی لەناو ئەندامەکانی‌دا جێگری نەقیب و سکرتێرێك و خەزنەدارێك لە یەکەمین کۆبوونەوەی دوای هەڵبژاردنەکە هەڵدەبژێرێ‌و دەستەڵاتی هەر یەکێك لەوانە لە پێڕەوی ناخۆی سەندیکا دەسنیشان دەکرێ.

دوەوم : ئەنجومەن دانیشتنە ئاساییەکانی هەر مانگە جارێك بە لانی کەمەوە دەبەستێ‌و دەشبێ دانیشتنی نائاسایی لەسەر بانگهێشتی نەقیب یاخود لەسەر داوای سێیەکی ئەندامانی ساز بکات .

سێیەم : نەقیب بۆی نییە پتر لە دوو دەورەی هەڵبژاردنی یەك لە دوای یەك لە پایەکەی خۆی بمێنێتەوە ، بەڵام بۆی هەیە دوای تێپەڕبوونی دەورەیەکی هەڵبژاردن خۆی بۆ پایەی نەقیب بپاڵێوێ .

ماددەی هەژدەم :

ئەو ئەندامەی ئەنجومەن یان یەکێك لە لیژنەکانی ئەگەر لە سێ دانیشتنی یەك لە دوای یەکدا ئامادەنەبوو ، یاخود لە پێنج دانیشتنی جیاجیا لە ماوەی ساڵێکدا بە بێ عوزرێکی رەوا بە وازهێنەر لە کارەکەی دادەنرێ

ماددەی نۆزدەم :

ئەنجومەنی سەندیکا ئەم کارانەی خوارەوە دەگرێتەوە ئەستۆ:

یەکەم :

١. کارکردن لە پێناوی هێنانەدی ئامانجەکانی سەندیکا .

٢. چوونە ناو سەندیکا و قەدەغەکردنیان لە دەستدانە پیشە .

٣. بەرێوەبردنی کاروباری سەندیکا و جێبەجێکردنی نەخشەو بەرنامەکانی .

٤. بانگهێشت کردنی دەستەی گشتی بۆ کۆبوونەوە و جێبەجێ کردنی بڕیارەکانی .

٥. سەرپەرشتی کردنی لقەکان و دابین کردنی رێکو پێکی چالاکییەکانی .

٦. ئامادەکردنی بودجەی ساڵانەو بەرێوەبردنی دارایی سەندیکا .

٧. کردنەوەی لقی نوێی سەندیکا .

٨. سەرپەرشتی رێکخستنی دەست دانە پیشەی پزیشکی لە عیادە تایبەتییەکاندا .

٩. پێشکەش کردنی پێشنیار لە بارەی هەموارکردنی یاسای سەندیکا .

١٠. دەسنیشان کردنی ئەوکەسەی نوێنەرایەتی سەندیکا دەکات لە لیژنەرەسمی و نا رەسمیەکاندا ، ئەگەر هاتوو نەقیب نوێنەرایەتی نەکرد .

١١. ناردنی ئەو کێشەو شکایەتانەی کە دێن ، بۆ بەردەم لیژنە تایبەتمەندەکان .

١٢. بەشداری کردن لە پێشکەش کردنی پێشنیار لە بارەی یاساکاری و پلان و بەرنامەی تەندروستی لە هەرێمدا .

١٣. پێکەوەنانی لیژنەی لاوەکی بۆ بەدیهێنانی ئامانجەکانی ئەم یاسایە .

١٤. بڕیاردان لەسەر بە موڵك کردنی ماڵ و خانووبەرەو وەرگرتنی بەخشش و مینحەو هەل و مەرجی قەرز پێدان و قەبووڵ کردنی یارمەتی دارایی لە چوار چێوەی مەبەستەکانی سەندیکا دا .

١٥. خۆ ئامادەکردن بۆ هەڵبژاردنەکان .

١٦. پێدانی مۆڵەتی دەستدانە پیشە .

١٧. بڕیاردانێکی بنبڕ لە بارەی وازهێنانی نەقیب یان هەر یەکێك ئەندامانی ئەنجومەن یان لیژنەکانی سەندیکا یان هاوشێوەکانیان بە مەرجێك لە یەکەم کۆبوونەوە دا بخرێنە بەردەم دەستەی گشتی .

١٨. دامەزراندن و بەرێوەبردنی یانەکانی سەندیکا بە پێی یاسای کۆمەڵەکان .

١٩. قبوڵ کردنی بەخشش بە رەزامەندیی لایەنە رەسمیەکان .

دووەم : پێدانی هەندێك لە دەستەڵاتەکانی بە نەقیب یان سەرۆکەکانی لقەکانی سەندیکا .

ماددەی بیست :

جگە لەوەی کە ئەنجومەنی سەندیکا دەستەڵاتی کاری تایبەتی بە نەقیب دەدات ، نەقیب ئەم کارانەی خوارەوەش دەکات :

یەکەم :

١. نوێنەرایەتی سەندیکا لە بەردەم هەموو لایەنێکدا دەکات .

٢. جێبەجێکردنی بڕیارەکانی ئەنجومەنی سەندیکا .

٣. بانگهێشت کردنی دەستەی گشتی بۆ کۆبوونەوە ، ئەمەش لە سەربڕیاری ئەنجومەن سەندیکا دەبێت .

٤. سەرۆکایەتی کردنی کۆبوونەوەی دەستەی گشتی و ئەنجومەنی سەندیکا .

٥. ئیمزا کردنی بە ڵگەنامەی لە بانك دانان و خەرج کردنی پارەی سەندیکا .

٦. ئامادەکردنی بودجەی ساڵانەو راپۆرتی کۆتایی بۆ ژمێرکاریی دوایی و راپۆرتی ساڵانە لە بارەی چالاکی سەندیکا و پێشکەش کردنی بە ئەنجومەن سەندیکا لە وادەی دیاری کراویدا .

٧. دامەزراندنی کارمەندان لە سەندیکا بە پێی میلاکی پەسەندکراو لە لایەن ئەنجومەنی سەندیکا و پیادەکردنی ئەوەی پەیوەندیی هەیە بە کاروباری خزمەت و بەرزەفت کردنیان .

دووەم : نەقیب بۆی هەیە هەندێك لە دەستەڵاتەکانی خۆی بدات بە جێگرەکەی یان یەکێك لە ئەندامانی ئەنجومەنی سەندیکا .

ماددەی بیست و یەکەم :

١. لەهەر پارێزگایەك لقێکی سەندیکا دەکرێتەوە بە پێی پێڕۆی ناوخۆ .

٢. سەرۆکی لق سەرۆکایەتی کۆبوونەوەی لیژنەی لق دەکات و لە کاتی ئامادە نەبوونی ، یەکێك لە ئەندامانی لیژنەی لق کە بە تەمەن لە هەموویان گەورەتر بێت سەرۆکایەتی دەکات .

٣. ماوەی دەورەی ئەنجومەنی لق سێ ساڵە و لە رۆژی هەڵبژاردنەکەوە دەست پێ دەکات.

ماددەی بیست و دووەم :

یەکەم :

١. ئەنجومەنی لق لە (٥) ئەندام و (٢) ئەندامی یەدەگ پێگ دێ لەوانەی کە لە پیشەکەدا ماوەیەك ئیشیان کردبێ لە (٥)ساڵ کەمتر نەبێ، ئەوانە ئەندامانی لق هەڵیاندەبژێرن .

٢.مەرجە ئەندامانی ئەنجومەنی لق لە دانیشتوانی هەرێم بێو لە هەرێم نیشتەجێ بێ .

٣.ئەنجومەنی لق لە نێو ئەندامەکانیدا سەرۆکی لق و سکرتێرێك و سەرپەرشتکارێکی دارایی هەڵدەبژێرێ .

دووەم : ئەنجومەنی لق ئەم کارانە دەگرێتە ئەستۆ:

١. جێ بەجێ کردنی پلانی بریار لەسەر دراوی کار ، لە کۆبوونەوەی دەستەی گشتیو رێنماییەکانی ئەنجومەنی سەندیکا .

٢. کارکردن لە پێناوی بەرزکردنەوەی ئاستی پیشەیی .

٣. بەرێوەبردنی کاروباری دارایی .

٤. ئەو کاروبارانەی نەقیب یا ئەنجومەنی سەندیکا پێی دەسپێرن .

٥. دامەزراندنی کارمەندانی لق و دەسنیشان کردنی مووچەیان ئەمەش دوای پەسند کردنی ئەنجومەن دەبێ .

٦. دەسنیشان کردنی ئەو کەسەی نوێنەرایەتی لق دەکات لە لیژنە رەسمیەکاندا بە رەزامەندیی ئەنجومەنی سەندیکا .

ماددەی بیست و سێیەم :

سەندیکا بۆی هەیە مەڵبەندی رۆشنبیری و کۆمەڵایەتی دابمەزرێنێ .

دارایی سەندیکا

ماددەی بیست و چوارەم :

١. دارایی سەندیکا لەمانە پێك دێ.

أ. ئابوونەی چوونە ناو سەندیکا و ئابوونەی ساڵانە .

ب. ئابوونەی تۆمارکردن .

ج. ئابوونەی تۆمارکردنی نازناوی پسپۆری .

د. ئابوونەی کردنەوە و نوێ کردنەوەی مۆڵەتی کارکردنی تایبەتی لە دەزگا تەندروستیەکاندا .

هـ. ئابوونەی راستاندنی راپۆرتی پزیشکی .

و. قازانجی چاپەمەنی سەندیکا .

ز. ئەو غەرامانەی کە ئەندامان لە لایەن لیژنەی بەرزەفتکردن لە پارێزگاکان حوکمیانی پێ دەدرێ و لێیان وەردەگیرێ .

ح. مینحەو بەخشش و هەر داهاتێکی تر .

ط. دەسکەوتەکانی یانەو مەڵبەندی رۆشنبیری و کۆمەڵایەتی سەندیکا .

٢. ئەگەر باری ئاسایی ماوەی نەدا بودجە لەوادەی خۆیدا پەسەند بکرێ ، ئەو کاتە لەسەر بنچینەی دەروازە و بەشەکانی پێشوو دەکرێ تاکو بودجەی نوێ پەسند دەکرێ .

ماددەی بیست و پێنجەم :

یەکەم : ئەو ئابوونانەی کە سەندیکا وەری دەگرێ بەم جۆرەی خوارەوە دەبن :

١. (١٥٠) دینار رەسمی چوونە ناو سەندیکا بۆ پزیشکانی هەرێم .
٢. (١٠٠) دینار ئابوونەی مۆڵەتی ساڵانە یان نوێکردنەوەی بۆ پزیشکانی هەرێم .
٣. (١٠٠) دینار ئابوونەی بەشداربوونی ساڵانە بۆ ئەندامان ، دەبێ ساڵانە لە کاتێکدا بدرێ کە لە مانگی کانوونی دووەم نەترازێ ، ئەگەریش ئەندامێ لەو کاتە دیارکراوەدا نەیداو دواکەوت ، ئەوە دووقات دەبێ بدات .
٤. (١٥٠) دینار ئابوونەی مۆڵەتی ساڵانە بۆ کردنەوەی عیادەی تایبەت بۆ پزیشکە پسپۆرەکان و (١٥٠) دینار بۆ نوێکردنەوەی و (١٠٠٠) دینار ئابوونەی مۆڵەتدانی ئەو پزیشکانەی کە لە رێکخراوی نا کوردستانی کار دەکەن .
٥. (١٠٠) دۆلار رەسمی چوونە ناو سەندیکا بۆ پزیشکە کوردەکانی دەرەوەی عێراق .
٦. (٥٠) دۆلار رەسمی نوێکردنەوەی چونە ناو سەندیکا بۆ پزیشکی کورد لە دەرەوەی عێراق .
٧. (٥٠٠٠) دینار ئابوونەی کردنەوەی نەخۆشخانەی ئەهلی و (١٥٠٠) دیناریش پارەی نوێکردنەوەی ساڵانەی
٨. (٣٠٠٠) دینار ئابوونەی مۆڵەتی کردنەوەی عیادەی نەشتەرگەری و (١٠٠٠) دینار پارەی نوێکردنەوەی ساڵانەی .
٩. (١٠٠) دینار ئابوونەی مۆڵەتی ساڵانەی عیادەی تایبەتی موماریسەکان و (٥٠) دینار بۆ نوێکردنەوەی ساڵانەی.
١٠. (٣٠٠) دینار ئابوونەی تۆ مارکردنی نازناوی پسپۆری .
١١. (٢٥) دینار ئابوونەی مۆڵەتی ساڵانەی عیادەی میللی و (٢٥) دینار بۆ نوێکردنەوەی .
١٢. (١٠) دینار ئابوونەی تەسدیقکردنی ئەو راپۆرتە پزیشکییانەی لە عیادە تایبەتمەندەکانەوە دەردەچن و (١٠) دیناریش هی ئەوانەی کە لە نەخۆشخانە ئەهلییەکانەوە دەردەچن .

دووەم : پارەو بەڵگەنامەی دارایی لە یەکێك لە بانکە حکومەتیەکان بە ناوی سەندیکا دادەنرێ .

بەشی چوارەم
سـزا و حوکمە بەرزەفتیەکان

ماددەی بیست و شەشەم :

ئەو کارانەی خوارەوە بە ئیشی قەدەغەکراو دادەنرێن :

١. سەرپێچی کردنی یاساو پەیرەوو رێنماییـەکان و فـەرمان و بنـچینەکانی رەوشـتی پیـشەیی بـە تایبـەتی راکێشانی نەخۆش بەهۆی پروپاگەندە کردن (تەرغیب) و بەکارهێنانی میانگیر .
٢. زیان گەیاندن بە شۆرەتی پیشەیی و ئەوانەی ئەو پیشەیە دەکەن و کەم کردنـەوە لـە پایـەی زانـستی و ئەدەبییان .
٣. کارێکی وا بکرێ کە پزیشکەکە بە پێچەوانەی راستیی خاوەن پسپۆرییە.
٤. بەکارهێنانی خاوەن پیشە تەندروستییە مۆڵەتنەدراوەکان .

ماددەی بیست و حەوتەم :

هەر پزیشکێك زیان بە ئەرکی پیشەیی بگەیەنێ یان کارێکی قەدەغە کراو بکات یاخود کـارێکی وا بکـات پایەی پیشەکەی کەم بکاتەوە یان بڕیارەکانی سەندیکا بە پێی حوکمەکانی ئە\م یاسایە جێبەجێ نەکات ، خۆی تووشی ئەو سزایە دەکات کە لە یاساکەدا هاتووە بە بێ ئەوەی ئەم کارە پەیوندیی هەبێ بەو کارانـەی کە بە پێی یاسای دیکە لە دژیدا دەکرێ.

ماددەی بیست و هەشتەم :

لیژنەی بەرزەفتی لە بارەگای سەندیکا ، لە (٣) سێ ئەندام و دوو ئەندامی یەدەگ بە پێی بڕیاری ئەنجومەن پێك دێت و ئەندامێك لە ئەندامەکانی ئەنجومەنی سەندیکا سەرۆکایەتی دەکا .

ماددەی بیست و نۆیەم :

لیژنەی بەرزەفتی بۆی هەیە ئەم سزایانەی خوارەوە بدات :

١. ئاگادار کردنەوە : ئەوەش بە ئاراستەکردنی نووسراوێك بۆ سەرپێچیکەر دەنێردرێو ئاگادار دەکرێتـەوە کە لە هەڵس و کەوتی دڵخۆش نین .

٢. ئینـزار : ئـەوەش بـە نووسـراوێك بـۆی دەنێـردرێ و تێیـدا نـارەزایی لـە هـەڵس و کـەوتی سەرپێـچیکەر دەردەبـڕێ و داوای لێـدەکرێ ئـەو کـارە دووبـارە نەکاتـەوە ، دەنـا بـە پێـچەوانەوە سـزای تونـد تـری بەسەردا دەسەپێندرێ .

٣. غەرامەیەکی لە (٢٥٠) دینار کەمتر نەبێ و لە هەزار دینار رەت نـەکات لەسـەر پێـچیکەر وەردەگیرێـو ، کە نەیدا دەستدانە کاری تایبەتی پیشەیی لێ قەدەغە دەکرێ بۆ ماوەیەك لـە شـەش مـانگ پـتر نـەبێو ئەگەر لە ماوەی یەك ساڵ لە مێژووی سەرپێچیکردنی یەکەمی ئەو سەرپێچییەی کردەوە ، ئەوا سزاکەی غەرامەیەك دەبێ کە لە (٥٠٠) دینار کەمتر نەبێو لە (٢٠٠٠) دینار پتر نەبێو کاتێك کە نەیدا ئەوا رێگەی کارکردنە تایبەتییەکەی بۆ ماوەیەك لێقەدەغە دەکرێت کە ساڵێك پتر نەبێ .

٤. رێگەگرتن لە کارکردنی تایبەتی پیشەکەی بۆ ماوەیەك لە ساڵێك پتر نەبێ .

٥. غەرامەکردن و رێگە گرتن لە دەستدانەکار لە سنورەکانی دوو بڕگەکەی (٤,٣)ی ئەم ماددەیەدا دەبن .

ماددەی سییەم :

ئەگـەر لیژنـەی بـەرزەفتکردن بینـی ئـەو کـارەی دراوەتـە پـاڵ پزیـشك تاوانێـك پێکـەوە دەنـێ ، پێویـستە مەسەلەکە بنێرێ بۆ دادگای تایبەت لە گەڵ ئەوراقی مەسەلەکەو ئەگەر پاك و بێ تاوان دەرچوو ، ئەمە رێگە لە وەرگرتنی کاری بەرزەفتی دەرحەقی ناکرێ بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە .

ماددەی سی و یەکەم :

١. پزیشك لە ماوەی گرتن و بەندکردن و حیجز کردنی دەستدانە پیشەکەی لێقەدەغە دەکرێ .

٢. پزیشك ئەگەر حوکم بدرێ لەسەر تاوانێکی ئابڕووبەری پەیوەندیدار بە پیشەکەی ، دەستدانە پیشەکەی لێ قەدەغە دەکرێت .

٣. ئەگەر دووبارە حوکمی پزیشك درا لە ئەنجامی تاوانبارکردنی لەسەر کرداری وا کە پەیوندیی بە پیشەوە هـەبێ نـابێ دووبـارە نـاوی لـە سـەندیکا تۆمـار بکرێتـەوە مەگـەر دوای رەزامەندییـەکی نـوێ نـەبێ لـە ئەنجومەنی سەندیکا ، بە پێی پەیڕەو و ئەو رێنماییانەی لێیەوە دەرچوون .

ماددەی سێو دووەم :

١. بڕیاری قەدەغەکردنی دەستدانە پیشە بە خاوەن پەیوەندییەکان رادەگەیەنرێ کە لیژنـەی بـەرزەفتکاری دیاری دەکات و بە هەموو لقەکانی سەندیکای رادەگەیەنێ .

٢. ناشێ پزیشکێکی تر لە عیادەی پزیشکێکی قەدەغە کراو لە دەستدانە پیشە کار بکات .

٣. ئەو غەرامانەی کە لە لایەن لیژنەی بەرزەفتیەوە حوکمی پێ دەردەچێ دەبێتە داهاتێ بۆ سەندیکا .

ماددەی سێو سێیەم :

١. ئەگەر شکاتێك پێشکەش بە ئەنجومەنی سەندیکا کرا ، ئەوا دەینێرێ بۆ لقی پەیوەندیدار بۆ ئەوەی رای خۆی و رێنمایی خۆی دەرببڕێ ، بەڵام ئەگـەر لـە لایـەن هـەر کامێکیانـەوە ئیـسپات نـەبوو ، ئـەو کاتـە دەنێردرێ بۆ لیژنەی بەرزەفتکردن .

٢. سەرۆکی لیژنە ، مێژووی دانیشتن دیاری دەکات و بە پزیشکەکەی رادەگەیەنێ .

٣. دانیشتنەکانی لیژنەی بەرزەفت کردن نهێنی دەبێت .

ماددەی سیو چوارەم:

نەقیب و لایەنەکان کێشەکە بۆیان هەیە لەبەردەم دادگای پێداچوونەوەی هەرێمدا تانووت لە بڕیارەکانی لیژنەی بەرزەفت کردن لە ماوەی (٣٠) رۆژدا کە لە رۆژی تەبلیغەوە دەست پیّ دەکا ، بدەن .

ماددەی سیو پێنجەم :

نەقیب و جێگری نەقیب ئەگەر لە شوێنی نەقیب کاری بینی لەسەرپێچیکردنی هەر بەرزەفتییەك کە لە حوکمەکانی ئەم یاسایەوە پەیدا بووبیّ ، ئیجرائاتی یاساییان دەرهەق دەکریّ لەبەردەم لیژنەی بەرزەفتیدا ، هەواڵە کردنیشیان بۆ لیژنەی بەرزەفتی لە لایەن دەستەی گشتییەوە دەکریّ .

حوکمە گشتییەکان

ماددەی سیو شەشەم :

١. نابیّ موڵك و ماڵی سەندیکا دەستی بەسەردا بگیرێت یا بفرۆشریّ ، تەنیا مەگەر قەرزەکە لە جیاتی نرخی موڵك و ماڵەکە بێت .
٢. بە ئامادەبوونی نەقیب یا جێگرەکەی یاخود سەرۆکی لق یان ئەوەی نوێنەرایەتیان دەکات نەبیّ ، نابیّ بارەگای سەندیکا یاخود بارەگای لقەکانی بپشکندرێن .
٣. هەر دەست درێژییەك بکرێتە سەر ئەندام لە کاتی ئەنجامدانی ئەرکەکەی یاخود بە هۆی دەستدانە پیشەکەی دەست درێژیکەر لەسەر ئەو کارەی سزای ئەو کەسەی بەسەردا دەسەپێنریّ ، کە دەستدرێژی کردبێتە سەر فرمانبەریّ لە کاتی فرمانەکەیدا .
٤. پێویستە دەستەڵاتی لێکۆڵینەوە بەر لەهەر لێکۆڵینەوەیەکی لەگەڵ ئەندام دا لەسەر تاوانی نەبینراو ، ئاگاداری سەندیکا بکاتەوە ، پێویستە سەندیکاش لە کاتی لێکۆڵینەوەدا نوێنەری خۆی بنێریّ .
٥. ئەندام لە ژوری بەکرێی پلەیەکی دەزگا تەندروستییەکان و حکومەتییەکان و پەیمانگا هونەرییەکان چارەسەر دەکریّو لە کرێدان دەبووردریّ ، بەڵام حەقی ماندوو بوونی پزیشك و نەشتەرگەرەکان لە لیستی حیساب لە کاتی نووستنی ئەندام لە نەخۆشخانەی ئەهلی و چوونە عیادەی تایبەتی دادەشکێنریّ .

ماددەی سیو حەوتەم :

١. هەر کەسێکی دەستی دایە پیشەی پزیشکی بە بیّ ئەوەی پێشتر خۆی ناونووس کردبیّ یان مۆڵەتی بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە وەرگرتبیّ ، بە غەرامەیەك سزا دەدریّ لە (٢٠٠٠) دینار کەمتر نەبیّو لە (٣٠٠٠) دینار پتر نەبیّ .

٢. هەر کەسێ ، سیفەتێ یا نازناوێ ، یان نیشانەیەکی ساختەی لە خۆ نابێ کە گوایا مۆڵەت دراوە پیشەی پزیشکی بکات ، ئەوە بە پێی یاسا کارپێکراوەکان سزا دەدرێ.

ماددەی سیو هەشتەم :

دەشێ پزیشکێکی مۆڵەتدراو پزیشکێکی دیکە دابنێت لە عیادەکەی کار بکات بە مەرجێك ئەوەی جێی دەگرێتەوە هەمان پلەی زانستی و پسپۆری هەبێ و ئەو ماوەیەش لە سێ مانگ پتر نەبێت .

ماددەی سیو نۆیەم :

ئەنجومەنی رەفتەنی (کاتی)ی سەندیکای پزیشکانی هەرێمی کوردستانی عێراق کە بەپێی بڕیاری ژمارە (٣٠)ی رۆژی ١٩٩٧/١٠/٢١ دامەزراوە ، لە بەڕێوەبەرایەتی کاروباری سەندیکادا بەردەوام دەبێ بە مەرجێ هەڵبژاردن لە ماوەیەکدا لە شەش مانگ پتر نەبێ کە لە رۆژی دەرچوونی ئەم یاسایەوە دەست پێ دەکا ، ئەنجام بدرێ .

ماددەی چلەم :

هەر دەقێ پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە بێت ، کاری پێ ناکرێ .

ماددەی چل و یەکەم :

پێویستە وەزیرە پێوەندارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە بخەنە کار .

ماددەی چل و دوەم :

ئەم یاسایە لە رۆژی بلاوکردنەوەی لە وەقایعی کوردستانیدا ، دەخرێتەکار .

د. رۆژ نـــوری شاوەیس

سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق